

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nestrnkovana
pisma se ne sprejemajo.

Narocnino prejema opravništvo
administracija) in ekspedicija na
velikem trgu h. števil 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti rejeman velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo na velikem trgu
št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Srčna želja.

Dolgo nam je že nekaj na srcu, kar bili bi takoj radi omenili, pa prve dni po nepričakovani vesti se ni prav spodobilo zaradi žalosti, da bi se nam ne bilo očitalo, da smo komaj na smrt čakali; dalje pa se vé, da je pri taki reči mnogo pomislov, in zaradi tega se nismo hoteli prenatgati. Ker pa se nam naznanjujejo enake želje tudi od drugih strani in sicer tudi od takih, od katerih bi se ne bili nadejali, tedaj moramo z željo vendar le na dan. Če se tudi spolniti ne more, znabiti zaradi nam neznanih zadržkov, menda dobro reč sprožiti se nam tudi ne bode toliko v greh šteló. Sicer pa reč ravno ni nova, se je pred sto leti že tudi poskušalo, želje ponavljale pri vsakem spremenu, da je potem — spet pri starem ostalo. Po dolgem vvodu tedaj „ad rem“:

Naše želje in premnogo drugih zadevajo vravnanje slovenske nadškofije. Narodnjak, ki je sedel mnogo let na slavni nadstolici Goriški, ki je vedel in znal vsem strankam pravičen biti, nam je umrl; bode li znal in hotel to tudi njegov naslednik? Kdo vé! Bode naj pa že naslednik prevz. r. nadškofa Gollmajerja kdor hoče, nasprotniki njegovi „a priori“ nismo, tudi biti ne moremo, dokler ne vemo, kdo bode naslednik. Znabiti da ravno narodnjak z najboljšo voljo, tedaj nam saj ne bode nikdo spodtkikal, kakor bi hotli že zdaj zoper vsemu svetu neznanega ravnati. A tu ne gre za osobo, ampak za reč.

Mislimo toraj, da bilo bi prav, ko bi dekani s svojo duhovščino in drugi, kateri imajo besedo v merodajnih krogih, prosili, naj bi se nadškofija v sredini slovenskih pokrajin, v Ljubljani ustanovila. Razlogov za to je mnogo. Nekaj jih tu podamo na premislek in povoljno izbero:

1. Stara Aemona je bila že Rimljanom imenitno mesto, naj berž za Akvilejo prvo mesto v teh pokrajinah; naj bila bi toraj Ljubljana naslednica v nadškofijski časti, ker v Akvileji že tako več ni mogoče.

2. Se je na Ljubljano že tudi zdavnaj mislilo. Škof Ljubljanski Michael bar. Brigido so bili tudi nadškof od l. 1788 do l. 1806. Škoda, da se je takrat premalo na to gledalo, da bila bi se čast nadškofije tudi za prihodnje čase trdno ustanovila.

3. Sedanji papež, sv. Oče Leon XIII. so Slovanom resnično naklonjeni; tedaj smeli bi upati, da našim opravičenim željam ne bodo nasproti.

4. Krivice pri tem premeščenju ne najdemo nobene; ker Oglej (ali pozneje Grado) ima nasledništvo v Vidmu (Udine). Mar ni čudno, dve nadškofiji tako

blizo vkup, le nekaj ur druga od druge oddaljena in vrh tega ravno tako blizo patriarhat v Benedkah! Zlasti, od kar je tu železnica, znaš v malo urah tri nadškofije prehoditi. Takega nakupičenja ne najdemo nikoli nikjer, še v nekdanjih rimskih deželah menda ne. Gotovo bolj prilično bi bilo tudi v cerkvenem oziru, da je med Dunajem in Vidmom nadškofija v Ljubljani, kakor v malem laškem okrožju tri, od Beča do Gorice pa nobene.

5. Enako v cerkvenem oziru je nadškofija v Ljubljani bolj prilična, ker v Ljubljani je popolni korarski kapitel, z dvema infuliranima odličnjakoma, Gorica nasproti ima le pol kapitela in le enega inful. prošta; tedaj je gotovo tudi v tem oziru primernejša Ljubljana, kakor Gorica.

6. Škofija Ljubljanska je tudi po prebivalstvu največja, ter šteje 562.000 prebivalcev, Gorica nasproti le 219.000, tedaj še polovice Ljubljanskih ne.

7. Prihodki škofije so v Ljubljani boljši, kakor v sosednih škofijah; tedaj zamore se tu, če treba, tudi vnanji blišč bolj razvijati, kakor le s polovico teh prihodkov. Naj se nam ne očita, da to ni glavna reč; res da ni in „caeteris paribus“ bi se na ta slučaj ne moglo ozirjemati, ali „non obstantibus quibuscumque“ pa na tehtnici tudi to nekaj pomaga, da prevaga. Vikša ko je čast in služba, več tudi časnih pomočkov tirja in če so že tu, zakaj jih zametovati? Res pravijo (se vé, le potuhnjeno) Cerkev ni od tega sveta, tedaj ne potrebuje posebnega blišča. Res, Cerkev ga ne potrebuje, resnica vse eno prodere, če se naj svetejša daritev tudi v cerkvi iz drevesnih desk ali skorij obhaja; á Cerkev je vendar na tem svetu. Cerkev je vidno kraljestvo v svojih telesnih udih, tedaj če tudi ona zase ne potrebuje blišča, pa ga potrebujejo njeni udje in primeren, resnoben blišč pri opravljanju službe Božje pripomore veliko k razširjenju katol. Cerkve.

8. Prenešenje nadškofijske časti in oblasti v Ljubljano tudi v političnem oziru ni nič nevarnega, marveč ravno nasproti. Pri znani nenasitljivi pogoltnosti Italije je nadškofija čez več slovenskih pokrajin ravno na laški meji jako neprimerna, da ne rečemo nevarna. Saj se vé, kako vsak nasprotnik zna vse, tudi nemogoče reči porabiti v svoj dobiček k dosegi svojih sebičnih namenov, zlasti pri znani vestnosti zvičajnih Lahov. Kako lahko bi prekucija nadškofijski naslov porabila v svoj namen, da bi ugrabila ne le Trst in Gorico, ampak tudi Kranjsko ter pridejala svojim deželam k razširjanju tesnega čevlja! Mar li ni znano (vidili smo z lastnimi očmi), da se po Italiji očitno učí in tudi javno razprodajajo zemljevidi,

ki raztegajo meje čez Vrhniko — Loko do Save; tedaj bi jim komaj Ljubljana odšla, ali tudi ta ne. Res od sanjarij, od načrta do resnice je še pot dolga; ali le nikar ne pozabimo, da bi pred 20 leti so imeli Lahi o Benečiji ravno take sanjarije in načrte in kar nikdo ni mislil, v kratkem — vresničilo se je. Mnogokrat malenkosti prevagajo ter izvršijo, kar nekoliko pred najtehtniši vzroki niso mogli.

9. In zadnjič glavni politični vradi naj bodo v popolni varnosti, da bode njih delovanje vspešno. Lahonski nepokoj in nakane irredentarjev pa mislimo, da k vsestranskemu vspešnemu delovanju malo in slabo pripomorejo. Tedaj mislimo, da tudi avstrijska politika, avstrijski patriotizem se sme saj po nekoliko k drugim vzrokom za prenešenje nadškofije v Ljubljano prištevati.

Toraj prav brez vsega strankarskega škilenja po slavi ali časti, le zaradi tehtnih vzrokov, katerih nam tudi Goriški škofljani in rodoljubi ne bodo ovrgli ali zamerili, bilo bi želeli, da se nadškofija v Ljubljani ustanovi. Vsem Kranjskim prebivalcem kakor tudi drugim Cerkvi in vladarski hiši vselej zvesto vdanim Slovincem bila bi nadškofija Ljubljanska vedni najlepši spomin šeststoletne zveze z Avstrijo in letošnje šeststoletne spominske svečanosti.

Govor grofa Riharda Belcredija pri splošni debati o šolski noveli v gosposki zbornici

(Dalje.)

S to vzobraževalnico je sklenjena tudi tako imenovana vadnica, t. j. navadna ljudska šola. A med tem, ko so učenički za vednost profesorji, so učitelji na ljudski šoli veliko pod njimi, so samo pomožni učitelji. Se ve, da mora mladenič od prvega začetka misliti, da je zanj merodajna le učenost. Tako je osnovano vse učiteljsko vzobražišče. Vsak, ki pogleda šolsko knjigo, prepričal se bode, da je to muenje čisto opravičeno. Tam se govori le o učenosti. Začenši pri modroslovni slovnici, so poučne knjige tako učene, da se nikakor ne more razumeti, kako da more mlad človek, pri 15, 16 in 17 letih dospeti do tega strmega stavkoslovja. Kaj pride iz tega? Iz glave se uče brez pravega razuma. Spraševanje se vrsti za spraševanjem, vsako leto jedno, in sicer so vsa ta spraševanja teoretična; četrto leto je zrelostno spraševanje, ki je tudi teoretično, in le pri tem izpraševanju more biti tudi praktično izpraševanje v šoli; more biti, pravim, ker spregledati se more to praktično izpraševanje, a samo to, teoretično nikdar ne.

K tem praktičnim skušnjam privzamo

tudi ljudske učitelje; mislili bi, morajo jih privzeti, glavne osebe so. A to ne, privzeti jih morejo, glavne osebe so profesorji, ti razsojajo o praktični skušnji. Na vadnico pošiljajo kandidate, pa le po eno uro na teden, nekatero polletje tudi po 2 uri. Ko ura mine, imajo kandidatje naslikati obraz o uri — na vso moč učen — in o tem obrazu, v katerem presojava učitelja, sodijo zopet profesorji?

Mladega človeka, ko dostoji zrelostno spraševanje, pošljejo precej v službo, ali za podučitelja, ali za učitelja, se ve da le začasno, a starišem in otrokom je to vse jedno. Čez dve leti mora zopet delati skušnjo sposobnosti v kakem oddaljenem mestu, tu mora dokazati, da je te dve leti dobro porabil, da je znanje razširil, a skušnja je zopet teoretična. Kako bodo učitelji na selih razširili svojo vednost? Brzkone ne ravnajo strogo pri tem vprašanju. (E, kaj še, strogo bolj, kakor je treba. Op. prelagatelja). Ko bi med tem časom resno pazili na učitelja, kako se vede v šoli, bi to kaj pomenilo, in bi bil razloček med spraševanjem o zrelosti in sposobnosti; sicer pa to nima kaj pomena. Če ima dotično spričevalo sposobnosti, gre ven in se obnaša, kakor da bi ne imel nadzornika; nobeden učitelj na višji šoli nima toliko prostosti pri poučevanju, kakor tak ljudski učitelj. Profesorja na višjih šolah nadzirajo njegovi tovariši, vednostno vzobraženi možje, da, njegovi lastni poslušalci, ker so leti po spraševanskem redu zavezani, poznati tudi nauke in nazore drugih strokovnjakov, ker ne vedo, kdo jih bode spraševal.

Ljudskega učitelja nihče ne kontroluje, drugej ne, kakor v večem mestu; stariši mu ne gledajo na prste, otroci tudi ne, in krajni šolski svet nima družega opraviti, nego da čuva nad obiskovanjem šole, nareja izpise za kazni starišev in da skrbi za materialne šolske koristi.

Za nadzorovanje je samo okrajni šolski nadzornik, ta pa ima pod sabo šole vsega politiškega okraja; on je duša in delavna moč okrajnega šolskega sveta; ne more dostokrat iti iz svojega službenega kraja, imel bi videti šole v svojem okraju vsaj enkrat na leto, kar sicer ni mnogo, a še tega ni.

Deželni šolski nadzornik bi imel šole nadzorovati vsako tretje leto, večkrat pa se ne more strogo po tem ravnati, in tako je učitelju brez temeljite vednosti in znanstva, katerega tako rekoč nihče ne nadzoruje, izročeno, da določi, kaj je naj bolj vedeti potreba iz prirodopisja, zemljepisja in zgodovine.

Naslikali so si vzor ljudske šole, dozdevalo se jim je, a le po vzorih, koliko da more in je zmožna sprejeti mladina, koliko morajo storiti in dovršiti učitelji, sedaj pa obsojajo tega, ki nasproti stavi temu vzoru to, kar je v resnici in bistveno in hoče ljudsko šolo imeti takošno, kakoršna je v resnici. Svarilnega glasu niso nikdar poslušali. Bistra glava, kakoršen je bil seminiški vodja Diesterweg, je pred več leti rekel, da v ljudski šoli pozabijo, da imajo otroke pred sabo, ki ostanejo otroci do 14. leta. Zelo omikan in znanstveno vzobražen državni svetovalec Virtembrški in kanclar na vseučilišči v Tübingen, pl. Rümelin, objavil je l. 1868 v Tübingenskem časopisu za državno vednost in zopet l. 1881 razpravo, kjer obsoja ljudsko šolstvo, a vendar je ljudska šola na Virtembrškem izmed najboljših na Nemškem, in

osemletna šolska dolžnost je uže tam za l. 1836.

No, ta mož pravi, da se jim na Virtembrškem zdi brezobzirna strogost, da morajo otroci osem let v šolo hoditi. Sedanja šolska osnova imenuje okorno tovarnico, učitelj je prisiljen, to nevkretno, zategljivo in brezbrizno množino od leta do leta naprej valiti, oboji, zmožni in nezmožni, oboji so jednaki, nadarjen ne pride naprej, nezmožnega pa s težavo naprej vlečejo in silijo, imenovani pisatelj priporoča, naj se drže prave mere. On pravi, da skušnje v Virtembergu za to govore, da tam, kjer so privzeli vse realne stroke v šolo, zanemarjajo najpotrebnejše začetne nauke, namreč: branje, pisanje in številjenje. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 11. aprila.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja 10. aprila. Danes je bil na vrsti predlog zastran česko-marske poprečne železnice. Gospod kupčijski minister je povdarjal stališče vlade, za predlog je govorilo 6 govornikov. Nadrobna debata se začne jutro.

Avstrijsko pomožno društvo za Bosno in Hercegovino. Nadvojvoda Albert je zagotovil društvu, čegar pokrovitelj je, letnega doneska 1200 gld.

Iz Zagreba. Deželni zbor v Zagrebu ne bode sklican mesca maja; marveč sešel se bode še le, kekar se zgotovi postava zaradi preosnove uprave, ta pa ne more izdelana biti prej, dokler niso končane obravnave z ogersko vlado zaradi premenitve postave, po kateri se na Hrvaškem davki pobirajo.

Svoji k svojim. V Bukovini in nekaj tudi v Rumeliji žive nekatere tisučine tako zvanih Csango-Madjarov. Te žele zopet nazaj dobiti na Ogersko. 31. m. m. jih je prišlo 600 iz Hadikfalve na Ogersko. V Segedinu so jih slovesno sprejeli. Mesto jih je pogostovalo v kasini. Mestni župan je nagovarjal prebivalce, naj jih podpirajo z denarji za potovanje. Vladno se ta stvar ne vrši, marveč pol vladno, potnine ne dajo vseljenecem, a zemlje jim hoče odkazovati! — Kakor je znano, ogerki Slovaki prehodijo ves svet, na tisoče se jih vsako leto seli v Ameriko — no čakaj malo, to so Slovaki, teh ni škoda, ali Madjar t. j. kaj drugega.

Vnanje države.

Iz Pariza. Francoski minister Ferry je napovedal vojsko duhovnom, ki nočejo spuščati otrok k svetim zakramentom, ker se uče vere iz novih šolskih brezbožnih knjig. Kakor znano, je Rim prepovedal te bukve. Ni skoraj mogoče, da bi otrok, ki se leto in dan uči veronauka iz teh bukev, imel še kaj vere v Boga in Božje razodenje in da bi vedel to, kar se tirja od katoliškega kristjana, ko sprejme sv. zakramente. Zgodi se pa, da stariši tudi vnemarni, da, celo rudečkarji, otrokom jemljejo te bukve, ako župnik pove, da takih otrok ne bode spuščal k svetim zakramentom. Vlada se mašuje s tem, da duhovnom jemlje plačo. Omeniti se mora, da so te bukve ravno tako sestavljene, kakor katekizmi v prašanjih in odgovorih. Prav primerne so tedaj ovreči vsako razodeto vero. — Škofje in duhovniki ne napadajo države, marveč se le drže svojih dolžnosti.

Na zunaj pa Francosko podpira katoliško politiko. Tako je bila za to, da je bil Bib-Doda, katolik, postavljen za gubernatorja na Libanu. Katoliki v Siriji in na Libanu so pod francoskim varstvom, podpirajo pa francoski vpliv in kupčijo. Anglija in Rusija sta proti Bib-Dodi, a Francosko, Avstro-Ogrsko in Nemčija ga podpira. —

Slovesnosti venčanja (kronanja) ruskega cara bodo trajala v Moskvi 16, v Petrogradu 9 dni. V komisijo za venčanje so izbrani generali Ignatijev, Loris-Melikov, Drentelen in Dandukov-Korsakov. Šole v Moskvi se bodo 14 dni poprej končale. Cena stanovanjem se je močno podražila. Povodom venčanja pričakujejo se važne politiške premembe. Veliko ujetnikov bode pomiloščenih, a politiški baje ne. Čas za venčanje je določen tako-le: Cesarski dvor pojde iz Gačine 7./19. maja. V Moskvi bode slovesen vhod 20. maja; venčanje bode 15./27. maja izvršeno. Svečanost bode končana 30. maja (12. junija).

Iz Londona 9. aprila. Spodnja zbornica je brez debate sprejela načrt postave, s katerim se spremeni postava o razstrelivu. Kdor učini razstrelovanje, posestniki in fabrikantje razstreliva, ki ne morejo dokazati, čemu da jim bode, obsodijo se od 2—20 let v prisiljeno delo. Vsak, kdor sodeluje pri teh hudodelstvih, v postavi omenjenih, je kriv domovinskega izdajstva.

Danes zjutraj je bil zopet zaprt mlad Irec iz Amerike, njegovo ime ni znano.

Z Dublinu. Osebe obdolžene umora v gaji Feniksovem pridejo k sodbi druga za drugo. Dvorno sodišče se je začelo zoper Jožefa Brandy-ja. Njegov odvetnik je hotel, da se obravnava odloži, ker je bil čas za pripravo prekratek. Sodišče je zavrglo ta predlog.

Iz Madrida. Na vrtu kraljeve palače se je razpočila bomba, sumljivih oseb je bilo zaprtih 70. Hudodelstvo se podtikuje razprodajalcem gledališnih vabil, ki se pritožujejo, da se jim zaslužek krati.

Iz Corka (na Irskem). Policija je zasačila veliko nitroglicerina, ki je prišel iz Glasgova (Skotsko). Blizu mesta so v skrivališči najdi tudi več razstreliva.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 10. aprila. (V državnem zboru) bilo je danes jako živahno. Sošli so se bili na obeh straneh skoraj vsi poslanci, in manjkalo je le nekterih malomarnih, v resnici malomarnih, ko vendar nobenemu izmed njih ne more biti neznan, kaj se je v zbornici v soboto godilo. Po rešitvi navadnih naznanil in poročil predsedništva bila je brez ugovora sprejeta postava o premembni nekterih prioritetnih obligacij, potem pa se je pričela splošnja obravnava o poprečni českomoravski železnici. Govorili so Wiedersperg, Fürth, Nadherny, Herbst, minister Pino, Gudenus, pa Grünwald, vsi za postavo. Nevarnosti toraj ni bilo nobene, in po splošnji obravnavi je bilo z veliko večino sklenjeno pričeti posebno razpravo, ki se bode pričela in morda tudi dovršila že jutri. Šolska postava bo prišla toraj na vrsto v četrtek.

Z Dobrne, 29. marcija. V zadnjem mesečnem zboru tukajšnjega oddelka kmetijske družbe se je govorilo o cepljenju dreves. Razlagalec in v tej stroki zvedenec je odsvetoval navadno cepljenje „v sklad“, ter priporo-

čal cepljenje „v žleb“ za vzpomladni čas, za poletje pa cepljenje „s očesom“. — Pri takih predavanjih se zve marsikaj praktičnega, samo ko bi dotičniki slišanih naukov ne prezirali! Marsikateri sadjerejec pač misli, da je storil vse, če je le drevce zasadil. Že bode n. pr. kje pet ali šest let, ko je dopisnik nekemu „sadjerejcu“, ki je o vigradi smodje grabljal po drevesniku, prigovarjal, naj z drevesa, pri katerem je ravno bival, spodpreže vsaj pokazane veje. Bile so to gladke — vodenice. Dobremu možu se je „škoda“ zdelo za „tako lepe“ vrhe, češ, bodo že rodili, kadar bodo starejši. Toda, naš sadjerejec, kakor podoba kaže, še do danes ni prišel do prepričanja, da sedaj že prav močne vodenice drevesu s inace okusnim sadom življenje ovirajo. A da bi pri naših poslušalcih zadnjič razlagana tvarina ne ostala brez uspeha, je govornik — gosp. Kraner, bivši gojenec sadje- in vinorejske šole pri Mariboru in sedanjí oskrbnik graščinskega posestva Lemberg — prinesel cel snop cepičev plemenitih vrsti vsakojakega sadja ter jih sporazredil med zbrane sadjerejce.

Domače novice.

V Ljubljani 12. aprila.

(Mestne volitve.) Prihodnji teden se bodo vršile mestne volitve ljubljanske in za trdno pričakujemo, da bodo v vseh treh razredih izvoljeni narodni kandidatje. Znani dopisnik dunajskih liberalnih listov je sicer nedavno poročal, da bode „ljudska stranka“ izbrala svoje lastne kandidate ali se pa poprijela kandidatov nemške stranke, pa tako dalječ „ljudska stranka“ menda še vendar ni zaredla, da bi se zvezala z najhujimi sovražniki naroda slovenskega, ki so jih prej brez usmiljenja šibali in obsojevali tudi njeni lastni privrženci. Tudi mora sama vedeti, da bi ji taka zveza dosti ne koristila, ker nemškutarska stranka pri našem ljudstvu nima prav nobenega vpliva in nobene veljave, in še priimka „ljudska stranka“, bi si ne smela več privedati, ker se od naroda loči, kdor se združuje z nemškutarsko stranko.

Sicer pa ta nevarnost odpade, ker so naši nasprotniki pri shodu konstitucionalnega društva 9. t. m. sklenili, da letos nečejo vplivati na mestne volitve. Centralni volilni odbor konstitucionalnega društva se toraj letos ne bode osnoval, da bi sklical navadne volilne shode ter svoje verne podložne vodil in vozil na rotovž. Posamezni nemškutarski volilci pa menda tudi ne bodo imeli poguma na svojo roko pričeti volilne borbe, ktera se celo njihovim dosedanjim voditeljem zdi tako brezumna in brezvspešna, da je še pričeti nečejo. Manjka jim tiste mogočne podpore, s ktere pomočjo so prej zmagovali. Vsa njihna moč in slava je namreč prihajala od drugod. Menili so, ali vsaj si prigovarjali, da stoje trdno, kakor skala ali hrast, ter niso zapazili, da so podobni le slaku ali srobotu, ki se mora viti po tleh, ako nima trdnega debla, okoli kterega bi se mogel ovijati in vzdigovati na kviško. Tako deblo bila je prejšnja vlada, ktere se je bila nemško-liberalna stranka poprijela; ko je bilo pa deblo posekano, padla je z njim tudi stranka, ter se ne more sama več vzdigniti, ampak mora potrpežljivo čakati „ves elega vetriča“, ki bode po Vesteneckovih besedah razpodil črne oblake na sedanjem političnem obnebjí. Sedanja vlada tega noče storiti; ona noče biti kol, ki bi bil samo drugim v

podporo, tudi noče dopuščati, da bi se od njenega debla redile rastline, ki samo sok iz njega srkajo, pa mu nobene podpore ne dajejo. Naši nemškutarji so toraj sklenili, da se mestnih volitev ne vdeležijo. Naši volilci pa bodo storili svojo dolžnost, naj se nasprotniki na bojišči pokažejo ali ne; njim gré za rast in razcvet svojega domačega mesta, za čast in slavo stolnice slovenske, zato bodo gotovo vsi prišli na volišče in pokazali tudi pri tej priliki disciplino in vzajemnost, ki so jo že dostikrat občudovali naši nasprotniki.

(Odbor za spomenik dr. Janeza Bleiweisoviteza Trsteniškega) imel je 3. t. m. svojo redno sejo, v kateri je med drugim marljivi g. blagajnik Robič polagal dosedanji dotični račun.

Iz sklepa tega računa se je razvidelo, da vplačani doneski do 3.

aprila t. l. znašajo	1672 gold. 64 kr.
in od do konca leta 1882.	
v ljubljanski hranilnici	
pod št. 123707 nalo-	
ženih 1550 gld. znašajo	
obresti	34 „ 66 „
skupaj	1707 gold. 30 kr.

Dalje je bilo izdatkov za

poštino	17 „ 68 „
za papir in zavitke	— „ 88 „
ostanek premoženja	1688 „ 74 „

skupaj z zgoraj navedeno svoto	1707 gold. 30 kr.
--	-------------------

Izkaz premoženja pa kaže:

Knjižnica ljublj. hranilnice št. 123.707 ima	
koncem leta 1882. z doteklimi obrestí vred-	
nost	1584 gold. 66 kr.
od 1. januarja do vštete	
3. aprila 1883. se je na	
novó naložilo	90 „ — „
ostanek gotovine v bla-	
gajnici	14 „ 8 „
skupaj	1688 gold. 74 kr.

Iz tega izkaza razvidite, dragi rojaki, da nam do izvršitve našega namena še mnogo novca manjka in da je treba napeti vse sile, da doženemo častno našo dolžnost. Posebno opozorimo prijateljsko vse gg. poverjenike da, blagovolijo kakor hitro mogoče zadostiti prevzeti svoji nalogi.

(27. občni zbor denarne obrtniške pomočne družbe Kranjske) je bil v nedeljo 8. t. m. ob 11. uri v magistratni dvorani. Navzočih je bilo 40 udov. G. predsednik J. N. Horak je razložil namen tega društva, kateri je, pomagati obrtnikom s potrebnim kapitalom, ter pospeševati njih varčnost. Denarnega prometa je bilo letos: 613.493 gld., davka se je plačalo 1024 gld. in za kolike se je izdalo 212 gld. Leta 1882 so dobivali družbeniki po 5% obresti, nedružbeniki 4 1/2%, za posojilo se je jemalo 6% obresti in 1/4 provizije, to velja tudi za prihodnje leto. Spominja se še umerlih udov gg. Antona Samasse in Jurija Freibergerja. Po §. 4 družbenih pravil izstopijo gospodje: France Drašler, Janez N. Horak, Miha Pakič in Srečko Waidinger. Knjigovodja g. Bradaška prebere zapisnik zadnjega občnega zbora in blagajnik g. France Drašler o društvenem gibanju. Udov je bilo koncem leta 1882 — 243; kateri so imeli vplačanih 16.874 gl. 77 kr. Reservni zaklad iznašal je konec p. l. 14.965 gld. 56 kr., ostali račun menju je iznašal koncem leta 1883 svoto: 123.992 gld. G. Jurij Doleneč, načelnik pregledovalnega

odseka poroča, da so se računi pregledali in vse našlo v redu, on nasvetuje, naj se daje vodstvu absolutorij. V vodstvo so izvoljeni skoro jednoglasno gg. Fr. Drašler, J. Horak, M. Pakič, Fr. Geba in J. Doleneč. V pregledovalnem odseku so: Srečko Noli, Janez Citerer in J. Zor. Udje vodstva bodo dobivali za njih trud po 10 gld. Več prav malih dolgov se odpiše in potem se sklene zbor.

(*Odisee, quem laeseris*). Tega izreka se stanovitno drži g. dr. Jaques, državni poslanec, ki je zoper deželnega predsednika na Kranjskem blagorodnega gospoda Winklerja razžaljivo govoril v državnem zboru na Dunaji. — Gospod deželni predsednik je v javnem pismu podučil dr. Jaques-a, da ni bil prav podučen in da mu njegovi pristaši neresnično poročajo. — Kaj mislite, da je sedaj dr. Jaques molčal? Je mar spoznal, da se je zmotil, ali pa da je bil naopačno informiran? I, kaj še, iz novega očita c. kr. deželnemu predsedniku, da se pod njegovim zaštitjem Nemci v deželi napadajo, da on navdihuje „Slov. Narod“ i. t. d. — Gospod predsednik mu zopet odgovarja v „Laib. Ztg.“ št. 82 dne 11. aprila in mu dokazuje troje neresničnosti, a gospod predsednik pravi tukaj z vso vljudnostjo, da so g. Jaques-a njegovi politični prijatelji zopet na led speljali. — Kaj si nepristranski nemški svet pri tem misli, lahko beremo n. pr. v Vtld. ali v Gratz. Volksblattu, v listih, ki oba delata za spravo med narodi, tedaj prav v smislu sedanje vlade. — Ako pa uže Nemci tako strogo obsojajo to rovanje in hujskanje, kaj moramo Slovenci občutiti, ko beremo to po časopisih, ker vidimo s svojimi očmi, da se Nemcem ne godi nikjer krivica, ko smo sami čutili brezobzirnost, dokler je vladala bivša nemško-ustavoverna stranka, katero so navdihovali gospodje, ki sedaj toliko kriče v zatiranji nemštva, ker vidijo, da vlada hoče biti pravična tudi Slovencem. — Med prijetnosti deželnega načelnika pride še ta, da se mora po javnih listih bojevati z lažjo in zvijačo. —

(G. Jenčič, okrajni sodnik v Mokronogu,) ki je zaradi bolehnosti nekaj tednov tu v Ljubljani pri svoji materi bival, izginil je iz svojega stanovanja 5. t. m. Včeraj našli so ga pod Rožnikom za novim streliščem ustreljenega. Bil je ranjki še le 35 let star, jako spreten, obče spoštovan narodnjak in očitno je, da ga je le bolezen v glavi pripeljala do žalostnega konca.

(Resolucija zoper šolsko postavo) je 9. t. sklenilo tukajšnje konstitucionalno društvo. Ker se v četrtek prične v državnem zboru že obravnava o šolski postavi, bo ta resolucija dotlej komaj prišla na Dunaj. Ko bi se bilo naše nemškutarsko društvo v tej zadevi prej oglasilo, bi bilo naše ljudstvo gotovo v nasprotnih resolucijah glasno oporekalo zoper to, da bi se mu vzele pravice in polajšave, ki jih glede šolstva doslej že vživa, in ki jih žele tudi druge dežele, ki bi jih pa nemškutarska stranka rada uničila, ko bi šlo po njeni volji.

Razne reči.

— Svitli cesar so dali soseski Smuk (Langenthon) v političnem okraji Rudolfovem 50 gl. za napravo šolskega vrta.

V Šent-Vidu nad Ljubljano je 7. t. m. umrla soproga vrlega Miroslava Tomca, Marija, rojena Kraljičeva v 39. letu svojem ter bila pokopana v ponedeljek. Naj v miru počiva!

— Kanonik prvostolnega kapiteljna v Sarajevu je postal vsled cesarjeve odločbe 28. marc. profesor na semenišču v Senju preč. dr. Ivan Koščak.

— Kardinal Peter Meglia je v 73. letu svojem umrl 1. t. m. Bil je prej papeški poslanec v Meksiki, na Bavarskem, v Franciji itd.

— Avstro-ogerska severna ekspedicijska. Parnik „Pola“ pojde prve dni prihodnjega meseca na sever po rojake, ki so v Jan Majen (otoku nad Grenlandijo), da jih pripelje nazaj v domovino, ker pretekel je čas, za katerega so se odločili bivati tam, da opazujejo naravo teh krajev. — Ako ne pride kaj izrednega, bode „Pola“ mesca junija v Jan Mejana in zopet mesca avgusta doma v Avstriji.

— V premogovem rudniku „Köflach“ na Štajarskem se je oglje udrlo, dasiravno je bilo podprto, sekač Ortner je bil smrtno ranjen, a drugi Anton Kermel je obležal pod ogljem. Noge mu je zlomilo, a vendar so ga po obilnem trudu spravili iz kraja, kjer je bil v smrtni nevarnosti. Ortner je zapustil ubogo vdovo in več nepreskrbljenih otrok.

— Uzorni načrt kmet. stavb na Kranjskem I. list s posebnim ozirom na Bohinj. Zložil E. Kramar. Izdala c. k. kmetijska družba za Kranjsko. Založnik Viljem Frieck na Dunaji. 50 kr. Tako se imenuje knjižica, ki je te dni izšla in ki zanima vsacega, kdor je za napredek pri kmetijstvu. Ako pomislimo, kolike vrednosti je za ljudi in živino zdravo in čedno stanovanje, moramo z veseljem pozdraviti to delo. Poglejmo si bolj na drobno kako kmetijsko gospodarsko poslopje, kakor se tu in tam nahaja, na prvi pogled bomo videli, da bi bil gospodar s temi denarji lahko kaj boljega si omislil. Pet lepih podob kaže poslopje starega kopita, kakor se nahaja v Bohinjski Bistrici, potem pa g. pisatelj razlaga pogreške hleva, ki je vse ob enem: ovčji, goveji in konjski hlev — včasih tudi svinjak — zraven počuje, kakšno mora biti vse to. V berilo so vdelani temeljni načrti, ki pojasnjujejo besede pisateljeve podobe (VI, VII, VIII, IX in X.) Konečno sta pridejana še dva lista, jeden ima načrt za večja, drugi pa za manjša poslopja. Konečno pravi g. pisatelj: „Vsak župan bi moral imeti take uzorne načrte, po katerih bi se imel ravnati pri dovoljenji za zidanje novih poslopij, večih prizidkov in poprav.“ — Naj pride za tem listom še drugi! Mislim, da moramo g. pisatelju le čestitati za to izvrstno misel in nje izvršitev.

— V Varšavi je 14. marca t. l. umrl sloveči profesor historije literatur slovanskih na vseučilišču g. Vincencij Makušev v 45. letu svojega veka. Tako je poročal že pred nekimi dnevi „Čech“, a drugi slovanski časniki o tem ne povedo ničesar. To je profesor, kateri je pred leti mudil se v Ljubljani, na Laškem itd., ter je dokaj obširno pisal tudi o Slovencih.

— Župnik iz Vojmeslic, ni bil umorjen zaradi tega, da bi bil odrekel nekemu Basti pomoč za njegovo bolno mater, marveč iz sovraštva do vere. Basta, ki se je potem sam obesil, je bil član liberalne družbe, ki je brala liste „Svetlo“ in „Spravedlnost“, in jih pošiljala župniku žugaje pod zavitkom. Župnik jih je grajal in svaril s prižnice, zato so ga sovražili. Prišlo pa je še nekaj vmes. Občina bi morala plačati

za popravo cerkve 2000 gl. patron je verski zaklad, občina je hotla imeti 300 gl. iz cerkvene kase, a brez poročstva župnik ni mogel dati tega denarja, porokovati pa ni nihče hotel. To je bilo mesca marcija, ko je bil župnik umorjen.

— Iquique mesto na Peruanskem v južni Ameriki, morsko pristanišče, kjer so posebno nakladali natron in guano je požar ukončal, zgorelo je nad 1000 poslopij. Škode je 2 milijona lib. štrlg. Mesto je imelo 16.000 prebivalcev, potres l. 1868 je tukaj napravil staašansko škodo.

— Mesto Reval ob Baltiskem morji je zadela strašna nesreča. 21. marca je bil v dvorani društva „Lotus“ koncert. Navzočih je bilo okoli 2000 ljudi. Med koncertom strašno počli, in ta hip ugasnejo vse luči. — Ko prineso luč v dvorano, oj strašen pogled! Na stotine je ljudi ležalo ob stenah in med stoli brez zavednosti, drugi so po njih preko lezli. Ko so padle vzdigovali, je bilo več del hudo ranjenih, in nekaj mrtvih. Ko spravijo, kar naj bolj morejo, ranjence v kraj, iskali so vzroka. In o glej, cevi iz guta-perene, v katerih je bil plin napeljan, razpočile so se, ker obtežene so bile s težkimi kamni; prodirajoča sila je vrgla kamna do stropa, ti so prebili strop in potem je vse padlo ljudem na glavo dol. Ljudje, ki so bili blizu odra in cevi so bili treščeni na vse strani. Vrata in okna so vsa zdrobljena in nad 100 ljudi je v bolnišnici. — Mesto je strašno razburjeno.

— V Passo Corese pri Monte Rotondo blizo Rima se je unel stot smodnika, ki je bil spravljen v kleti. — Delavci tam delajo vodovod, ob 9 so se podali k pokoju, vname se smodnik, hiša se razleti, od 46 delavcev je bilo pri priči mrtvih 18, ranjenih je bilo 24, le 4 niso bili nič poškodovani.

— Iz Berna (Švajcarsko) se poroča, da je pogorela vas Vallorbes, ob levem bregu reke Orbe. Pogorelo je 145 hiš in tudi pošta, kjer je bilo mnogo vrednosti. Škode je nad 2 milijona frankov.

— V Moskvi je pogorel cirkus Salamonski, katerega je postavil avstrijski stavitelj Avgust Veber. Druge nesreče ni, konje so rešili.

— Znana Louise Michel, ženska, ki postopa na čelu anarhistom, je sama šla na policijo. Zasišana je bila zaradi rogoviljenja po pekarijah 9. marca Ker so pa vsi anarhisti in tudi znana Derlincourt razpuščeni, menda tudi ne bodo znali to žensko strahovati.

Poziv na naročbo!

Znajoč, kolikega upljiva je za kulturo vsacega pojedinega naroda umetnost sploh, in posebno glasba, koja človeka oplemenjuje, blaži in diže iznad pozemske prašine in primiče neumrlim stvorovim; znajoč pa tudi to, da je vsaki pojediniec pred narodom dolžan delati za njegov kulturni napredek: odločil sem se iz ljubavi do domovine in umetnosti svoja glasbena dela javnosti predati, in to periodično v različnih knjigah.

Stopajoč jedino iz teh razlogov pred lice naroda, vsaki bode veroval, da se nijsem lahko podal na to sveto nalogo, temveč skupil sem vse svoje sile, ne bi li tudi jaz kaj malega doprinesel k utemeljenju lepše bodočnosti naroda in glasbe njegove. Ako tudi še omenim, da sem iz sinovske pijetete čisti prihod namenil ustanovi za postavljenje spomenika svojemu pokojnemu očetu, slovenskemu pesniku in skladatelju — Miroslavu Vilharju, — ne dvomim najmanje, da bode

plemeniti slovenski narod odobril moj namen in podpiral moj trud.

Delo izide v velikem formatu, na krasnem papiru, v elegantnej obliki; prva knjiga obsegala bode okoli 25 tiskanih pól s sledečo vsebino: 1. Samospevi, 2. Moški zbori, 3. Mešani zbori, 4. Skladbe za glasovir. Vlastnim svojim kompozicijami dodaval bodem tudi očetove, in že v prvi knjigi izide nekaj njegovih.

Ker je tiskovni trošek velik, zamore delo še le tedaj iziti, kedar se prijavi dovoljno število naročnikov. Prosim toraj vse prijatelje glasbe, vse domoljube in vsa domača društva, da mi pripomorejo nabirati naročnike v svojem delokrogu. Najbolji način naročevanja je dopisnica, na kojoj naj bode točno napisana adresa naročnika in število naročenih iztisov; kedar pa delo izide, razpošlje se poštanim povzetjem. Cena je kolikor mogoče manja, in to za naročnike dva goldinarja; kasneje v knjigarnah bode cena znatno povišana.

Slovanski narodi imajo žalibože vedno premalo glasbenih del, ter morajo često segati po tujem, večkrat nezrelem plodu, in čas je, da se tudi v tem pogledu vzdigamo na samostalno stopinjo; bodem li jaz, koji sem svoje življenje posvetil skladu glasov in mi je isto tako srcu prirasel sklad med bratskim narodom slovenskim in hrvatskim, mogel kaj doseči na tem polju, izpolnjena mi bode najvročija želja.

Konečno mi je še omeniti, da zahteva tiskar, s kojim sem se radi cene že pogodil, polovico tiskovnega troška pred začetkom dela. Ker nisem kapitalist, da bi zamogel toliko svoto sam položiti, obračam se zaupljivo na slovenske rojake z najvljudnijo prošnjo, da mi gledé omenjene važne okolnosti naznačeno naročnino poslati blagoizvolijo; razume se, da od vsacega naročnika tega ne zahtevam, nego samo prosim one, kojim je mogočnost dana, mojej prošnji dobrovoljno zadovoljiti.

F. S. Vilhar,

ravnajoči učitelj mestnega glasbenega zavoda v Karlovcu (Hrvatska).

Eksekutivne dražbe.

13. aprila. Relicitacija pos. Matija Jakše iz Stranske vasi 1010 gl. Černomelj. Relicitacija pos. Janez Jenko iz Černomelja. Černomelj. Relicitacija pos. Andrej Stopič iz Černomlja 2200 gl. Černomelj.

Umrli so:

9. aprila. Frančiška Goričnik, 64 let, Petrova cesta 40, starost. — Terezija Rozman, čevljarjeva žena, 31 let, Rožne ulice, plč. tuberkuloza. — Marija Gorenc, gostja, 74 let, Florjanske ulice št. 14, oslabljejeje.

Spōštena razprodaja.

Zarad spremenitve prostora razprodaja zalogo v blagu

Karl Till

poleg Hradeckijevega mosta: orodje, ki se potrebuje v kancelijah, pisarnah in šolah, lepotinje (galanterijno blago) oljnate slike, bukve s podobicami, raznovrstni papir i. dr. po zelo znižani ceni. (7)

Za izdelovanje

vsakoverstnih umetnih cvetlic, šopkov in vencev za cerkve, šmarnice in vse druge potrebe se podpisana vljudno priporoča čast. duhovščini in drugemu sl. občinstvu

(2) Marija de Redange
v Florjanskih ulicah, hiš. št. 11.